

ת"פ 15695/09/18 - בית המכס ומע"מ ירושלים נגד שביט הסעות בע"מ, סבטלנה גילמן

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 15695-09-18 בית המכס ומע"מ ירושלים נ'
שביט הסעות בע"מ ואח'

בפני כבוד השופט ירון מינטקביץ
בעניין: בית המכס ומע"מ ירושלים ע"י עו"ד ענבר
עפרת וינשטיין

המאשימה

נגד

1. שביט הסעות בע"מ
2. סבטלנה גילמן ע"י עו"ד סלבה רודנקו

הנאשמות

גזר דין

רקע

נאשמת מס' 1 (להלן: **החברה**) היא חברה שהוקמה בשנת 2013 פעלה בתחום המוניות. נאשמת מס' 2 (להלן: **הנאשמת**) היא מנהלת חשבונות וניהלה את החברה בהסכמת בעליה.

על פי האישום הראשון, במהלך השנים 2014-2016 דרשה הנאשמת בעבור החברה 650 החזרי בלו בעבור רכישת סולר, אשר לא שימש ליצור הכנסה של החברה, אלא נרכש עבור מוניות שלא הופעלו על ידה. סך הכל, קיבלו הנאשמות החזרי בלו בסכום כולל של מעל מליון ש"ח.

בשל מעשים אלו הורשעו הנאשמים ב- 650 עבירות על חוק הבלו.

על פי האישום השני, בין השנים 2013-2016 נכתה הנאשמת מדו"חות החברה מס תשומות בסכום כולל של 768,741 ש"ח, מבלי שהיו נגדן חשבונות מס.

הודאת הנאשמות באה במסגרתו של הסדר דיוני, אשר כלל תיקונים בכתב האישום, ללא הסכמה בעניין העונש.

עמדות הצדדים

ב"כ המאשימה טענה, כי הנאשמת בצעה את העבירות במסגרת עבודתה בחברה ללא ידיעת בעליה. לדבריה, הנאשמת אתרה מוניות שונות, אשר אינם קשורות לחברה, ודרשה החזרי בלו בעבור סולר ששימש לתדלוקן, וכך קבלה במרמה סכום של כ- 700,000 ש"ח אשר שימש לצרכיה. ב"כ המאשימה בקשה להשוות בין עבירות הבלו בהן הורשעה הנאשמת ובין עבירות של ניכוי תשומות שלא כדין לפי חוק מס ערך מוסף, למרות שהעונש שבצד עבירות על חוק הבלו

הוא שנתיים מאסר.

בשים לב לערכים המוגנים והנזק הכלכלי שנגרם בשל מעשי הנאשמת, בקשה ב"כ הנאשמת לקבוע כי מתחם העונש ההולם בגין המעשים מושא האישום הראשון הוא מאסר בפועל, לתקופה שבין עשרה לעשרים חודשים, ובין המעשים מושא האישום השני מאסר לתקופה שבין עשרה חודשים לשנתיים.

לענין קביעת העונש בתוך המתחם, הפנתה ב"כ המאשימה לכך שהנאשמת הורשעה קודם לכן בעבירות דומות (אם כי בנסיבות פחות מחמירות) ולכך שהנאשמת לא הסירה את המחדל וחוב המס עודו קיים. לאור אלה בקשה להטיל על הנאשמת עונש כולל של 30 חודשי מאסר ולהפעיל במצטבר מאסר מותנה שלחובתה, וכן להטיל קנסות כספיים כבדים על הנאשמת ועל החברה.

ב"כ הנאשמת שם את הדגש על נתוניה האישיים של הנאשמת וביקש להמנע מלהשית עליה עונש מאסר, אלא להטיל עונש שיקומי. לשיטתו של ב"כ הנאשמת, היא לא עברה את העבירות בהן הורשעה בעבור בצע כסף, אלא בשל הפרעה נפשית ממנה היא סובלת. בטיעונו הלין על כך שלא נמצא לנאשמת פתרון טיפולי במסגרת שירות המבחן, מכיוון שאין קבוצה יעודית לנשים.

לצד אלה, הפנה ב"כ הנאשמת לנתונים אישיים נוספים, ובהם מצבה הכלכלי הקשה של הנאשמת ועניינים הנוגעים לבתה, לגביהם לא ארחיב על מנת לשמור על פרטיותה. לתמיכה בטיעונו הגיש ב"כ הנאשמת חוות דעת פסיכיאטרית ומסמכים שונים הנוגעים לבני משפחתה של הנאשמת ולמצבה הכלכלי, וכן העיד את הנאשמת, לעניין נסיבותיה האישיות.

הנאשמת אמרה את המילה האחרונה. בדבריה קבלה אחריות למעשיה ובקשה כי יגזר עליה עונש מקל, על מנת שתוכל להיות לצדם של בני משפחתה הזקוקים לה.

מתחם העונש ההולם

לאורך תקופה של כארבע שנים הונתה הנאשמת את רשויות המס במהלך עבודתה כמנהלת החברה. הנאשמת קבלה שלא כדין החזרי בלו בסכום כולל של מעל מיליון ש"ח ונכתה תשומות מע"מ בסכום כולל של מעל 750,000 ש"ח ללא חשבוניות כדין.

יש טעם בהשוואה שבצעה המאשימה בין העבירות על חוק הבלו ובין עבירות של ניכוי תשומות שלא כדין, שכן בשני המקרים מדובר בהתנהגות דומה, של מעשי מרמה המבוצעים תוך שימוש במסמכים כוזבים, על מנת ליצור רושם כאילו עסק שילם מס עקיף לצורך יצור הכנסה ועל כן ניתן לקבלו חזרה, בין כהחזר כספי בין כקיצוז.

אני ער לכך שהעונש המירבי שבצדה של העבירה על חוק הבלו הוא שנתיים מאסר (לעומת עונש של חמש שנים שבצדה של עבירה על חוק מס ערך מוסף), אך בשים לב לכך שהנאשמת הורשעה ב- 650 עבירות על חוק הבלו, לא ראיתי לכך משמעות רבה.

שני ערכים מוגנים נפגעו בשל מעשי הנאשמת, ערך השוויון בנטל המס וערך הפגיעה בקופה הצבורית. המעשים גרעו מן הקופה הצבורית סכום כולל של מעל 1.8 מיליון ש"ח, ועד היום הנאשמת לא שלמה את חובה לקופה הצבורית. בשים לב למצבה הכלכלי של הנאשמת ברור כי מדובר בחוב אבוד.

מלבד חומרת העבירות ופגיעתן בערכים מוגנים חשובים, אלו עבירות אשר הפתוי לבצען גדול וסיכויי התפיסה נמוכים. לפיכך יש מדיניות ענישה ראויה אמורה להרתיע נאשמים מבצוע עבירות דומות.

לענין הערכים המוגנים, ר' למשל 3641/06, צ'צ'קס נ' מדינת ישראל.

"בית-משפט זה חזר והדגיש לאורך השנים את החומרה שבה יש להתייחס לעבריינות כלכלית, ועבריינות מס בכלל זה, נוכח תוצאותיה ההרסניות למשק ולכלכלה ולמרקם החברתי, ונוכח פגיעתה הקשה בערך השוויון בנשיאת נטל חובות המס הנדרש לצורך מימון צרכיה של החברה ולפעילותן התקינה של הרשויות הציבוריות. העבריינות הכלכלית, ועבריינות המס בכללה, איננה מסתכמת אך בגריעת כספים מקופת המדינה. היא פוגעת בתודעת האחריות המשותפת של אזרחי המדינה לנשיאה שוויונית בעול הכספי הנדרש לסיפוק צרכי החברה, ובתשתית האמון הנדרשת בין הציבור לבין השלטון האחראי לאכיפה שוויונית של גביית המס - פגיעה הנעשית לרוב באמצעי מירמה מתוחכמים, קשים לאיתור."

לעתים רבות מתיחסת החברה בסלחנות לעברייני מסים, כאילו אין במעשיהם חומרה או פסול מוסרי או ערכי - ולא היא. המנעות תשלום מסים חותרת תחת ערכים חברתיים בסיסיים של שוויון בנשיאה בנטל ומכל בחינה שקולה לשליחת יד לקופת הציבור. משכך, נקודת המוצא היא, כי יש לראות את עבריון המסים ככל עבריון אחר שולח ידו ברכוש חברו - בהבדל שסיכויי תפיסתו של עבריון המסים נמוכים יותר ורווחיו לרוב גבוהים יותר מאלו של גנב "רגיל", והוא אף אינו משלם את מחיר ההוקעה החברתית אותו משלם עבריון רכוש אחר. לפיכך, על מדיניות הענישה לתת ביטוי לקלון שבעבירות מסים ולכך שאין הבדל בין מי שמתחמק מתשלום מס אמת ובין מי ששולח יד לרכוש חברו.

ר' בהקשר זה רע"פ 7135/10 חן נ' מדינת ישראל, בפסקה יא':

"יש המתפתים לראות עבירות מס, שאין הנגזל האינדיבידואלי בהן ניצב לנגד העיניים והרי הוא הציבור כולו, 'חסר הפנים' כביכול - במבט מקל. לא ולא. אדרבה, בית משפט זה, עוד משכבר הימים, ראה אותן בחומרה וקבע 'כמדיניות רצויה, שלא לאפשר ריצוי עונש מאסר בעבודות שירות כשהמדובר בעבירות פיסקליות' (ע"פ 4097/90 בוירסקי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] מיסים ה(1); שציטטה המשיבה). אכן, רבים מעברייני המס הם אנשים שייראו כנורמטיביים ביסודם, אשר לא ישלחו יד לכיס הזולת - אך אינם נרתעים משליחת יד לכיס הציבורי. לכך מחיר בענישה" (ראו בנוסף: רע"פ 74/13 חלידו נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (17.4.2013); רע"פ 7790/13 חיים נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (20.11.2013); רע"פ 5358/12 שוקרון נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (10.7.2012)).

פסיקה עקבית קובעת, כי בעבירות מסים יש להחמיר עם העבריינים לשם הרתעה, בשל הקלות שבביצוע העבירות והקושי לאתר מבצעהן. בפסיקה ניתן דגש על הערך החברתי העומד בבסיס החובה לשלם מסים ולשאת בנטל הכללי ועל הפגיעה החברתית והכלכלית הנגרמות כתוצאה מהן. כן נפסק לא אחת, כי לנסיבותיו האישיות של העבריון יש משקל נמוך. ר' למשל רע"פ 7964/13, יוחנן רבינשטיין נ' מדינת ישראל (פסקה 9):

חומרתן של עבירות המס נעוצה בפגיעתן הקשה בערך השוויון, העומד ביסוד חובת תשלום המס. ההתחמקות הבלתי חוקית מתשלום מס אמת, מגדילה את עול המס המוטל על אזרחי המדינה, והיא פוגעת בקופה הציבורית. אין צריך לומר, כי באותה שעה, המתחמק ממס נהנה משירותיה של

המדינה, הממומנים מכיסיהם של אזרחים שומרי חוק. חומרה זו היא שהביאה למדיניות ענישה מחמירה הנלווית לעבירות המס, ובמסגרתה יש לבכר את האינטרס הציבורי על פני שיקולים הנוגעים לנסיבותיו האישיות של המבקש ולקשייו הכלכליים. ככלל, הרשעה בעבירות מס תגרור אחריה הטלת עונש מאסר מאחורי סורג ובריא לצד הטלתו של קנס כספי, אשר נועד לפגוע בכדאיות הכלכלית של ביצוע העבירות.

ר' גם רע"פ 977/13 אודיז נ' מדינת ישראל (20.2.2013) [פורסם בנבו]:

"בית משפט זה כבר קבע, לא אחת, כי עבירות המס מתאפיינות בחומרה יתרה נוכח פגיעתן הישירה- בקופה הציבורית, והעקיפה- בכיסו של כל אזרח, ולאור חתירתן תחת ערך השוויון בנשיאת נטל המס [...] לאור הלכה זו הותוותה בפסיקה מדיניות הענישה, לפיה יש לגזור את דינם של עברייני המס תוך מתן הבכורה לשיקולי ההרתעה, ולהעדיף על פני נסיבותיו האישיות של הנאשמת [...]. עוד נקבע, כי בגין עבירות אלו, אין להסתפק, ככלל, בהשתת עונש מאסר, אשר ירוצה בעבודות שירות, אלא יש למצות את הדין עם העבריינים באמצעות הטלת עונש מאסר בפועל, המלווה בקנס כספי".

וכן ר' רע"פ 3446/18, רע"פ 5060/04, הגואל, רע"פ 4791/08, כהן, רע"פ 7450/09, רע"פ 2843/11, אבו עיד, רע"פ 2444-03-11, ג'בר, רע"פ 7790/13, חיים, רע"פ 1866/14, אופיר זקן, רע"פ 5064/14, רבחי נתשה נ' מדינת ישראל, רע"פ 2259/16, חנוכיב, רע"פ 19411-05-18, אבו עוואד ופסיקה דומה רבה.

בקביעת מתחם העונש אבטא את משך התקופה בה בוצעו המעשים ואת סכומי הכסף אותם קבלה הנאשמת במרמה. כמו כן אביא בחשבון, כי בהליך קודם שהתנהל נגד הנאשמת בשל עבירות זהות על חוק הבלו אותן עברה בחברה אחרת אותה ניהלה, בהיקף כולל של כ- 770,000 ש"ח, נקבע מתחם עונש שבין ששה חודשי מאסר בעבודות שירות ועד 24 חודשי מאסר.

למרות עמדת המאשימה לא ראיתי מקום לקבוע מתחמי עונש נפרדים לכל אישום, שכן מדובר במעשים דומים, פשגוע באותן ערכים מוגנים ובוצעו באותה תקופה.

לאור אלה, מתחם העונש ההולם את מכלול העבירות בהן הורשעה הנאשמת הוא מאסר, לתקופה שבין שנה ועד שלוש שנים.

נסיבות אשר אינן קשורות לעבירה

הנאשמת ילידת 1976, נשואה ואם לשניים. מנהלת חשבונות בהכשרתה.

לחובת הנאשמת הרשעה קודמת בעבירה זהה, של קבלת החזרי בלו שלא כדין בהיקף של 770,000 וכן השמטת עסקאות מדו"חות חודשיים שהגישה למע"מ, בסכום של כ- 80,000 ש"ח, בגין נדונה בשנת 2015 לששה חודשי מאסר בעבודות שירות ומאסר מותנה, שהוא חב הפעלה בשל הרשעותיה בתיק זה.

תסקיר שירות המבחן שהוגש בענינה של הנאשמת מפרט את קורותיה ונסיבותיה האישיות והמשפחתיות, אשר לא ארחיב ביחס אליהן על מנת שלא לפגוע בפרטיותה. מהתסקיר עולה כי הנאשמת ומשפחתה מתקיימים בדוחק ושרויים

בחובות, וכי הנאשמת נזקקה לטיפול נפשי בעקבות הרצחה של אמה בפיגוע.

ביחס לעבירות בהן הורשעה הנאשמת עולה, כי הנאשמת קבלה אחריות למעשיה, תוך טשטוש חומרתם, והסבירה אותם בקשיים כלכליים להם היתה נתונה, ותחושת ריגוש שנגרמה לה כתוצאה מביצוע העבירות.

שירות המבחן העריך כי קיים סיכון להשנות עבירות, בשים לב לכך שהליך קודם לא הרתיע את הנאשמת, ולכך שהנאשמת צמצמה את חומרת מעשיה בפני השירות. מנגד, השירות העריך כי הקשר של הנאשמת עם ילדיה מהווה גורם מצמצם סיכון.

בשורה התחתונה, שירות המבחן המליץ להשית על הנאשמת עונש של מאסר.

ב"כ הנאשמת הציג מסמכים רפואיים שונים, הנוגעים לבני משפחתה של הנאשמת. עולה מהמסמכים, כי אחד מבני המשפחה הקרובה חווה לאחרונה משבר אישי, אחד אחר סובל מקשיים תפקודיים מסויימים ושלישי סובל מבעיות רפואיות. על מנת שלא לפגוע בפרטיותם של אנשים שאינם צד להליך לא אפרט מעבר לכך.

מחוות דעת פסיכיאטרית שהוגשה מטעם ההגנה עלה, כי ההליכים המתנהלים נגד הנאשמת, כמו גם הבעיות מהן סובלים בני משפחתה, גורמים לה לתגובות של דיכאון וחרדה, וכי קבלה טיפול תרופתי עקב זאת. להערכת המומחית עונש מאסר לתקופה ארוכה יחמיר את מצבה הנפשי של הנאשמת, ועל כן המליצה להשית עליה מאסר בעבודות שירות.

דין והכרעה

לזכות הנאשמת זקפתי את הודאתה במיוחס לה. כמו כן הבאתי בחשבון את נסיבותיה האישיות הלא פשוטות ואת העובדה שלעונש יגזר עליה תהיה השפעה על בני משפחתה, הסובלים מקשיים שונים. עם זאת, משקלם של הנתונים האישיים של הנאשמת מוגבל, בין היתר בשים לב לכך שאותם נתונים כבר ביססו הקלה בעונשה בתיק הקודם אשר נוהל נגדה, ומצאתי קושי לעשות בהם "שימוש חוזר". כמו כן, פסיקה עקבית קובעת, כי משקלן של נסיבות אישיות בתיקי מס הוא נמוך (ר' הפניות למעלה).

התקשיתי לקבל את טענת הסניגור, כי הנאשמת עברה את העבירות שלא בשל בצע כסף, אלא כתוצאה מבעיה נפשית ממנה היא סובלת. המניע לביצוע עבירות מסים הוא כספי, ואין בחוות הדעת הפסיכיאטרית או בתסקיר כל ביסוס לאפשרות שברקע ביצוע המעשים הפרעה נפשית ממנה סובלת הנאשמת - כאשר המעט שאפשר היה לצפות לו הוא שהטענה תתמך בחוות דעת מקצועית. במיוחד דברים אמורים בשים לב לכך שהנאשמת נבדקה על ידי פסיכיאטרית, אשר הגישה חוות דעת בעניינה - אשר אין בה כל תמיכה לטענה (מעבר לציטוט דבריה של הנאשמת ביחס למעשים).

לחובת הנאשמת זקפתי את הרשעתה הקודמת בעבירות דומות ואת העובדה שהעבירות בהן הורשעה בוצעו בעצם הימים בהם התנהל נגדה ההליך הקודם. עניין זה מלמד על כשלון ההרתעה בעניינה של הנאשמת.

עוד הבאתי בחשבון את העובדה שעד היום הנאשמת לא שילמה את חוב המס. המדובר בנתון משמעותי בתיקי מס, שכן הבעת החרטה של עבריין מסים אמורה להתבטא בראש ובראשונה בתשלום חוב המס. אני ער לכך שחוב המס לא שולם בשל חסרון כיס של הנאשמת, אך לא ניתן לתת משקל לעניין זה. ר' למשל רע"פ 5557/09, שוסטרמן נ' מדינת ישראל, שם נפסק בעניינו של מי שקיבל הפטר מתשלום חוב מס:

עמוד 5

בית משפט זה ציין פעמים רבות, כי בעבירות כלכליות ועבירות המס בכלל זה, על מדיניות הענישה לשקף את הסכנה הגדולה הטמונה בהן לפרט ולציבור כאחד, ואת יסוד ההרתעה הנדרש ביחס לביצועה (ראו בעניין זה ע"פ 6474/03 מלכה נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(3) 721, 727 (2004); ע"פ 624/80 חברת וייס ורנסט נ' מדינת ישראל, פ"ד לה(3) 211, 217-218 (1981)). נטיית בתי המשפט ליתן משקל להסרת המחדל על ידי העברין מטרתה להפחית את חומרת המעשים בדיעבד בכך שלפחות החסר בקופה הציבורית שנוצר עקב העבירות נרפא. ברי כי ככל שחסר זה בקופה הציבורית נותר, אף אם מסיבה זו או אחרת אין עוד אפשרות לגבות אותו מעובר העבירה במישור האזרחי, לא ניתן לראות בכך הפחתה בחומרת המעשים ולראות בכך משום "הסרת המחדל" במישור שיקולים זה.

ר' גם רע"פ 7773/16, חננאל נ' מדינת ישראל, מיום 26.10.16, שם נפסק:

אציין, בהקשר זה, כי צדק בית משפט השלום בקביעתו כי את אי-הסרת המחדל מצידו של המבקש יש לשקול כשיקול רלוונטי לחומרה, ואין לקבל את הטעון כי אין לנתון זה כל משקל, אך בשל כך שאין ביכולתו של המבקש להסיר את מחדלו.

במקרה שלפני נכון עוד יותר שלא לתת משקל לסיבה מדוע לא שולם חוב המס, שהרי המע"מ נגבה על ידי הנאשמת מלקוחות החברה והיא היתה אמורה להעבירו לקופת המדינה. כך גם החזרי הבלו, אותם קיבלה הנאשמת במרמה מהרשויות. הנאשמת בחרה להשאיר את סכומי המס תחת ידה ואינה יכול להשמע בטענה שכיום אינה יכולה לשלם.

נתתי דעתי לחוות הדעת הפסיכיאטרית שהוגשה. לא ראיתי כי יש בה כדי להצדיק המנעות מהשתת עונש ההולם את חומרת המעשים. גם אם אצא מהנחה שהשתת מאסר תפגע בנאשמת ובבני משפחתה וכי בשל נסיבותיה האישיות של הנאשמת נשיאה במאסר תקשה עליה יותר מאשר על אדם אחר, לא ראיתי מנוס מכך. אין עולה מחוות הדעת שמאסר יסב לנאשמת פגיעה בלתי הפיכה, או יחמיר את מצבה החמרה ניכרת. הדברים נאמרים, בין היתר, על רקע העובדה שכפי שכבר ציינתי, נתוניה האישיים של הנאשמת כבר הביאו בעבר להקלה בעגשה בהליך הקודם, ולמרבה הצער הנאשמת לא הפיקה מכך את הלקח הדרוש.

לאור האמור למעלה, ראיתי להשית על הנאשמת עונש מאסר בצידו הבינוני של המתחם.

לפיכך גוזר על הנאשמות את העונשים הבאים:

נאשמת מס' 1:

התחייבות בסך 2,000 ש"ח לא לעבור עבירת מסים למשך שנתיים מהיום.

נאשמת מס' 2

א. שמונה עשר חודשי מאסר בפועל. תחילת ריצוי העונש ביום 15.12.19. מהמאסר ינוכו ימי מעצרה של הנאשמת מיום 25.9.16 עד יום 29.9.16.

ב. מפעיל מאסר מותנה של ששה חודשים אשר הושת על הנאשמת בת"פ 14-01-23757 ביום 14.4.15. עונש זה יופעל חודשיים במצטבר לעונש המאסר שבסעיף א' וארבעה חודשים בחופף לו, כך שסך הכל תישא

הנאשמת בעשרים חודשי מאסר.

ג. שמונה חודשי מאסר, בו לא תישא אלא אם תעבור תוך שלוש שנים מיום שחרורה מהמאסר עבירת מס שהיא פשע.

ד. ארבעה חודשי מאסר, בו לא תישא אלא אם תעבור תוך שלוש שנים מיום שחרורה מהמאסר עבירת מס שהיא עוון.

ה. קנס בסך 30,000 ש"ח או ארבעה חודשי מאסר תמורתו. הקנס ישולם עד יום 1.1.20.

הנאשמת תתאם כניסתו למאסר עם ענף אבחון ומיון של שירות בתי הסוהר בטלפונים 08-9787377 או 08-9787336. ככל שלא תקבל הנאשמת הנחיה אחרת, עליה להתייצב עד השעה 9:00 במתקן המעצר בכלא ניצן ברמלה עם תעודה מזהה והעתק גזר הדין.

ב"כ הנאשמת יעביר לשירות בתי הסוהר חומר רפואי רלוונטי תוך עשרה ימים.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים תוך 45 יום.

ניתן היום, כ"ח תשרי תש"פ, 27 אוקטובר 2019, במעמד הצדדים.